

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”

FACULTATEA DE LITERE

ȘCOALA DOCTORALĂ „STUDII DE HUNGAROLOGIE”

VOLUME ETNOGRAFICE MAGHIARE DIN ROMÂNIA

**CERCETĂRI FOLCLORICE PE GRANIȚA DINTRE
SFERA PRIVATĂ ȘI PUBLICĂ – CERCETĂRI, PUBLICĂRI ȘI
RECEPȚIE**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

ÎNDRUMĂTOR ȘTIINȚIFIC: PROF. UNIV. DR. KESZEG VILMOS

DOCTORAND: TEKEI ERIKA

CLUJ-NAPOCA

2018

CUPRINS

Introducere	7
1. Contextul științific și cadrul teoretic al cercetării, surse și metode	10
1.1. Termenii cheie, cadrul teoretic	10
1.2. Sursele cercetării	13
1.3. Cadrul metodologic al cercetării	14
2. Prima perioadă al editării de cărți etnografice maghiare din România – 1919–1947	16
2.1. Cadrul instituțional	16
2.2. Reviste	20
2.2.1. Revista <i>Erdélyi Irodalmi Szemle</i>	21
2.2.2. Revista <i>Erdélyi Múzeum</i>	22
2.3. Caiete științifice, extrase	24
2.3.1. <i>Erdélyi Tudományos Füzetek</i>	24
2.3.2. <i>Erdélyi Néprajzi Tanulmányok</i>	26
2.4. Editarea de cărți	27
2.4.1. Seria <i>A Magyar Nép Könyvtára</i>	30
2.4.2. Seria <i>Hasznos Könyvtár</i>	31
2.4.3. Erdélyi Szépmíves Céh	32
2.4.4. Publicațiile din domeniul culturii populare al instituțiilor religioase	32
2.4.5. Volume de folclor maghiar din România (1919–1947)	35
3. A doua perioadă al editării de cărți etnografice maghiare din România – 1948–1989	37
3.1. Cadrul instituțional	37
3.2. Reviste	41
3.2.1. <i>Utunk</i>	41
3.2.2. <i>Művelődési Útmutató, Művelődés</i>	42
3.2.3. <i>Falvak Népe, Falvak Dolgozó Népe</i>	42
3.2.4. <i>Igaz Szó</i>	43
3.2.5. <i>Korunk</i>	43
3.2.6. <i>Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények – NyIrK</i>	43
3.2.7. <i>A Hét</i>	44
3.2.8. <i>Dolgozó Nő</i>	44

3.2.9. <i>Pionír</i>	44
3.2.10. <i>Jóbarát</i>	45
3.2.11. <i>Napsugár</i>	45
3.3. Campanii de culegere a folclorului, competiții	45
3.4. Cercuri de științe sociale formale și informale	49
3.4.1. Cercul de științe sociale a revistei <i>Korunk</i>	49
3.4.2. Grupul de Antropologie Comunicațională (KAM) din Miercurea Ciuc	50
3.5. Editare de cărți, edituri	51
4. Studii de caz	58
4.1. Basmul popular, basmul cult – Dezbateri privind basmul popular la finele anilor 1940, începutul anilor 1950	58
4.1.1. Întrebări de cercetare	58
4.1.2. Surse și metode	59
4.1.3. Personajele dezbaterilor	60
4.1.4. Prima dezbateri	62
4.1.5. Basmul popular, culegere de basme populare, volume folclorice în perioada dintre cele două dezbateri	66
4.1.6. Al doilea dezbateri	69
4.1.7. Concluzii	75
4.2. <i>Floarea albă</i> . Recepția culegerii de basme populare al lui Tamás Balla din comuna Cireșoia	77
4.2.1. Întrebări de cercetare	77
4.2.2. Surse, cadru teoretic, concepte	78
4.2.3. Metodă – analiză de discurs	79
4.2.4. <i>Floarea albă</i> – culegerea de basme populare și contextul ei	79
a. Competiție de culegere a basmelor	79
b. Cercetări etnografice pentru elevii maghiari din România	81
c. <i>Floarea albă</i> – culegerea de basme populare din comuna Cireșoia	81
d. Importanța culegerii de basme populare în a doua perioadă al editării de cărți etnografice	82
4.2.5. Întâlnirea culegătorului de basme cu volumul	80

a. Contextul culegerii de basme – discursul culegătorului de basme populare	83
b. Serie de succese – premiul principal al concursului, posibilitatea de publicare a cărții	85
c. Evenimente neașteptate – reorganizarea editurilor, retipărirea primei ediții	85
4.2.6. Întâlnirea povestitorului cu volumul de basme	86
4.2.7. Recenzii, critici, recepție profesională – întâlnirea profesioniștilor cu volumul de basme populare	87
4.2.8. Întâlnirea comunității locale cu tradiția obiectivată – succese și conflicte	88
4.2.9. Soarta culegătorului și volumului de basme populare	90
a. Succesele și eșecurile lui Tamás Balla	90
b. Ediția a doua și a treia a culegerii de basme populare din Cireșoia	91
4.2.10. Concluzii	92
4.3. Folclorism și memorialistică – dezbateri legate de volume etnografice/antropologice la sfârșitul anilor 1980	94
4.3.1. Dezbaterea pe tema folclorismului – <i>Cultura populară de la tradiție la contemporaneitate</i>	94
a. Personajele dezbaterii	95
b. Prezentarea articolelor din reviste	97
4.3.2. Dezbaterea pe tema memorialisticii – <i>Viață de slugă</i>	104
a. Personajele dezbaterii	106
b. Prezentarea articolelor din reviste	107
c. Actualitatea întrebărilor ca urmare a dezbaterilor	113
4.3.3. Concluzii	115
5. Editarea de cărți etnografice maghiare din România după 1989	117
5.1. Cărți etnografice apărute la Editura Mentor – 1996–2011	118
5.2. Concluzii	138
6. Studii de caz – cercetări folclorice, relația dintre publicare și recepție	142
6.1. Reprezentarea culturii locale și recepția unei colecții etnografice la Viștea	142
6.1.1. Surse, cadru teoretic, metodă	142

6.1.2. Analiză de discurs	144
6.2. Cercetări folclorice și conflicte – relația dintre cercetare, publicare și recepție	148
6.2.1. Cadru teoretic și metodă	148
6.2.2. Broscoi ajutătoare – reprezentarea științifică a superstițiilor și recepția locală	149
6.2.3. Poveste reală amuzantă – reprezentare științifică și recepție locală	153
6.2.3.1. Analiză de conținut și de discurs	154
a. Stabilirea materialului – pregătirea cercetării	154
b. Definirea unităților de analiză	155
c. Eșantionare – codare și categorii	155
d. Înregistrarea datelor – prezentarea datelor și opiniilor înregistrate pe categorii	156
e. Reducerea datelor	160
f. Concluzie	160
g. Analiză – interpretarea datelor	161
6.2.4. Regulamentul ediției critice a textelor de folclor	161
6.2.5. Coduri de etică	163
6.2.6. Cazuri similare	164
6.2.7. Legile și reglementările din România	166
Rezumat	168
Bibliografie	174
Anexe	200
1. Lista edițiilor (cărți, extrase, caiete științifice) folclorice maghiare din România (1919–1947)	200
2. Lista edițiilor folclorice maghiare din România (1948–1989)	208
3. Lista volumelor traduse – folclorul altor popoare traduse în limba maghiară, folclorul maghiar tradus în limba română (1948–1989)	228
4. Lista publicațiilor folclorice, antropologice apărute la Editura Mentor	243

CUVINTE CHEIE: ediția volumelor folclorice, publicații folclorice, recepție profesională, recepție locală, reprezentare locală-regională, sferă publică, sferă privată, tehnologii de comunicație, folclorism științific, folclorism de reprezentare

REZUMAT

Disertația are ca scop analiza recepției științifice (din partea cercetătorilor, folcloriștilor, antropologilor) și laice a publicațiilor folclorice din România în ultimul secol în contextul istoric-politic adecvat. Disertația are în vizor acele mecanisme și rezultate ale istoriei cercetării care s-au reflectat în editarea volumelor.

Am analizat trei mari perioade ale redacției volumelor folclorice maghiare din România având în vedere contextul politic, economic și instituțional: prima perioadă fiind situată între anii 1919–1947, a doua între anii 1948–1989, iar cea de a treia din 1990 până în zilele noastre. Studiile de caz urmăresc recepția publicațiilor folclorice în articolele, recenziile, interviurile și scrisorile din ziare și reviste – pe de o parte analizând contradicțiile, tensiunile dintre reprezentarea științifică și recepția locală, pe de altă parte luând în considerare aspectele pozitive privind transmiterea moștenirii culturale în formă scrisă, tipărită pe lângă forma orală și/sau în locul formei orale.

În primul capitol prezint contextul științific al cercetării, noțiunile, conceptele și cadrul teoretic, sursele prelucrate, metodele cercetării.

În capitolul II prezint acel cadru instituțional al editării volumelor folclorice din prima perioadă studiată (1919–1947) care au făcut posibil cercetarea, au determinat metodele, strategiile, finalitățile și publicarea rezultatelor în reviste și cărți, de asemenea prezint edițiile (volumele și revistele) perioadei respective. În vederea completării acestor date am conceput o listă a edițiilor (cărți, extrase, caiete științifice) folclorice maghiare din România din perioada studiată, această listă se regăsește în anexele disertației.

În capitolul III prezint cadrul instituțional, revistele reprezentative și ediția volumelor din a doua perioadă (1948–1989) a editurii folclorice maghiare din România, de asemenea sunt prezentate și acțiunile care au vizat culegerea creațiilor folclorice, concursurile privind aceste culegeri și rezultatele lor. Acest capitol are ca o completare o listă a publicațiilor folclorice maghiare din România, de asemenea o listă a volumelor traduse – folclorul altor popoare traduse în limba maghiară, folclorul maghiar tradus în limba română.

Capitolul IV cuprinde trei studii de caz: primul prezintă și analizează dezbaterile legate de povești populare care au avut loc la sfârșitul anilor 1940 și începutul anilor 1950; cel de al doilea istoria recepției profesionale și locale a unei culegeri de basme din comuna Cireșoia

apărută în 1970; al treilea are în vedere acele dezbateri din anii 1980 care au apărut în reviste și care au avut ca temă volumele folclorice, antropologice scrise pe tema folclorismului și memorialisticii.

La începutul capitolului V fac o prezentare sumară a schimbărilor survenite după 1989 în ediția volumelor folclorice maghiare în România, și prezint detaliat publicațiile folclorice, antropologice apărute la Editura Mentor între anii 1996 și 2011. În anexe se poate regăsi lista acestor publicații.

Capitolul VI prezintă două studii de caz: primul relatează istoria recepției unui volum care are ca temă biografia și versurile unui folclorist autodidact din Viștea, iar în celălalt studiu de caz încerc să dau răspuns la întrebarea: de ce poate să apară conflict între recepția locală și cea științifică în contextul cercetării folclorice și publicării rezultatelor acestei cercetări?

CONCLUZII, TEZE

1. În vederea analizei editării publicațiilor folclorice maghiare din România am avut ca și model periodizarea făcută de Vilmos Keszeg: 1. perioada dintre 1919 și 1947; 2. perioada cuprinsă între 1948 și 1989. În opinia mea perioada dintre 1940 și 1947 ar putea reprezenta o perioadă diferită din cauza posibilităților oferite de predarea folclorului în ciclul universitar și cele oferite de Institutul Științific Ardelean.

În perioada interbelică Societatea Muzeului Ardelean asigura continuitatea vieții științifice din Transilvania. Între anii 1930 și 1940, revista *Erdélyi Múzeum* și periodicele *Erdélyi Tudományos Füzetek* au oferit posibilitatea purtării unui dialog științific atât cercetătorilor folcloristicii cât și celorlalți cercetători.

Pe lângă discursul științific în prima perioadă a editării textelor folclorice, este foarte important discursul purtat și susținut de bisericile istorice care au apreciat publicațiile folclorice ca texte beletristice, ca texte ce păstrează, susține și modelează identitatea locală și regională.

În cea de a doua perioadă a editării cărților maghiare din România, între anii 1948 și 1989 discursul public a fost determinat de cadrul istoric și politic al statului socialist. Deși etnografia nu a fost o specializare inclusă în curricula universităților, la Facultatea de Filologie a Universității Babeș-Bolyai s-au ținut cursuri de folcloristică. Instituția cea mai importantă a cercetării folclorice, etnografice o reprezenta Institutul Folcloric din Cluj. Revistele, periodicele săptămânale și lunare din această perioadă au asigurat un cadru larg discursului folcloric, deasemenea ele au organizat concursuri de culegeri folclorice. În anii 1970–1980 cel mai important for al ediției volumelor folclorice a fost Editura Kriterion care a luat ființă în vederea editării cărților pentru minoritățile naționale din România.

La sfârșitul anilor 1970 și în cursul anilor 1980 prin schimbarea discursului formal și informal în cadrul științelor sociale s-a produs o schimbare de generații, iar după 1989 prin restructurări instituționale această generație a contribuit la reformularea problematicii.

2. În prima perioadă a ediției volumelor folclorice maghiare din România elita intelectuală a considerat publicațiile folclorice – culegerile de cântece populare, de basme, legende, balade, jocuri populare etc. – mai ales ca publicații ce modelează identitatea națională, locală și regională. Această așteptare a coincis cu așteptările publicului larg, a determinat a doua perioadă a ediției publicațiilor folclorice și încă are efect și astăzi.

În perioada cuprinsă între 1948 și 1989 se poate vorbi despre o atitudine dublă față de folclor: pe de o parte se constată o frică de pierirea folclorului, de dispariția unor genuri folclorice (de ex. basme, balade populare); pe de altă parte se vorbește despre o schimbare, dezvoltare.

În prealabil rolul folcloristicii, etnografiei a fost definit ca analiza împrejurărilor de trai schimbate ale societății fără clase distincte din zona rurală și urbană, și ca evaluarea consecințelor de pe urma industrializării, revoluției culturale, educației planificate a comunităților. În discursul dominat de valori ai cercetătorilor, locuitorii analfabeți, înapoiați ai „satului de odinioară” nu au cunoscut formele exigente ale divertismentului, recreerii, în consecință, prezentul este mult mai valoros ca trecutul. Însă satul de odinioară are o tradiție bogată de texte orale care poate fi pus în slujba revoluției culturale. Pe de altă parte, rolul social al folcloristicii în schimbare venea în ajutorul menținerii și construirii păcii și prieteniei între popoare. Trebuia scos în evidență caracteristicile naționale, locale, individuale a folclorului diferitelor popoare, de asemenea prin analize comparative și bazele comune ale acestora.

Cercetătorii, reprezentanții vieții științifice pretindeau modernitatea teoriilor, metodelor, reînnoirea constantă.

După 1989, după restructurarea educației superioare și rețelei de cercetare, publicațiile folclorice s-au diferențiat în funcție de finalitățile cercetărilor și în funcție de publicul țintă.

3. În prima perioadă și în primele decenii ale perioadei cuprinsă între 1947 și 1989 printre genurile cele mai populare editate putem enumera: basmele, cântecele și baladele populare. Narativele, biografiile au devenit populare numai din anii 1970.

Având în vedere volumele publicate, se poate vedea dezvoltarea paradigmelor, metodelor, tematicii. Locul descrierii a fost treptat preluat de înțelegere și interpretare, explicație. Concepția cultura populară văzută ca ceva atemporal a fost abandonată în favoarea contextului social în schimbare, a imaginii schimbate asupra lumii, a problemelor actuale. Pe lângă editarea surselor, descrierii, funcționalismului, tipologiei, structuralismului, semioticii a apărut teoria antropologică (antropologia scrierii, antropologia vorbirii), se pune accent mai mare pe

cercetări socioantropologice și antropologice culturale, iar ca metode s-a dezvoltat cercetarea individului, metoda biografiei, cercetarea narativei, mentalității, contextului.

Se conturează două paradigme mari. Unul reprezintă concepția tradițională, însă sursele cercetării s-au diferențiat (culegerea și editarea basmelor, baladelor, textelor comice populare, biografiilor, legendelor). Aceste volume marchează „atemporalitatea” culturii tradiționale, supraviețuirea elementelor „survival”, îmbogățesc datele referitoare la perioada ce precede schimbările survenite în secolul 20. Reprezentanții celeilalte paradigme fac cercetări bine definite, problematizează, aleg un domeniu, o perioadă și cercetează, analizează schimbările corelațiilor sociale și culturale. Astfel se pune accent pe etnografia istorică și socială, antropologia socială și culturală.

4. În Transilvania în unele cercuri de cititori și cercuri editoriale încă se așteaptă ca culegerile folclorice să ajute la formarea și păstrarea identității locale și regionale.

Editura etnografică și folcloristică nu este un mediu neutru, are o recepție socială sensibilă. În legătură cu biografiile, narativele, se poate afirma că fiecare om, folclorist, antropolog și partenerul său de dialog are o imagine bine definită despre sine, și chiar comunitatea cercetată are o imagine de sine acceptată în mare parte de fiecare reprezentant al comunității. În mare parte fiecare persoană știe ce anume este normal sau deviant în comunitatea în care trăiește, despre ce se poate vorbi deschis și despre ce se poate vorbi numai informal. Personajele cărților sau membrii familiei lor despre care se publică ceva, se așteaptă ca prezentarea să corespundă imaginii de sine sau ca această prezentare să fie mult mai pozitivă decât în realitate.

După părerea mea, simultaneitatea tehnologiilor de comunicație, a mediilor stau și ei la baza conflictelor sociale, însă această simultaneitate are și aspecte pozitive și negative. În unele cazuri această simultaneitate poate ajuta păstrarea identității, nu este numai generator de conflicte.

5. În cursul procesului de culegere și păstrare, stocare și prelucrare a datelor, și în cursul prezentării științifice nu se pot lăsa deoparte normele etice și legislația în vigoare. Codurile etice conțin numai recomandări, întotdeauna folcloristul, antropologul este acela care decide ce să facă cu informațiile culese. Însă cercetătorul nu poate să uite că datele etnografice care sunt private de context, care ajung într-un context străin prin publicare neadecvată și cartea în sine nu devine numai folclorism științific și de reprezentare, ci poate ajunge în conflict cu legislația în vigoare. Nu poate fi o scuză necunoașterea legislației sau neînțelegerea limbajului de specialitate. Trebuie să accepte consecințele muncii lui. De aceea este recomandat să se ceară acordul pentru publicarea datelor culese. Chiar, pe lângă acordul în scris a persoanei care îi furnizează date, atât autorul cât și editorul este obligat să indice în publicații că opinia publicată

nu reflectă opinia autorului, ci – în spiritul respectării metodologiei științifice – textele din volumele etnografice, antropologice reflectă opiniile persoanelor furnizoare de date.

Regulamentul privind publicarea culegerilor folclorice (redactat în 1974 de Voigt și Balogh cu titlul *A népköltési (folklór) alkotások kritikai kiadásának szabályzata* 'Regulamentul ediției critice a textelor de folclor') este și acum actual așa cum trebuie respectată legislația în vigoare și Regulamentul General Privind Protecția Datelor intrat în vigoare la 25 mai 2018. Însă în opinia mea regulamentul privind publicarea culegerilor folclorice ar trebui actualizată.

6. Editurile, centrele de difuzare a cărților consideră mai important teritorialitatea, legătura cu o regiune anume (de ex. publicații ce descriu cultura populară din Secuime), accesibilitatea lingvistică, criteriile de comercializare decât profesionalismul, actualitatea.

În ceea ce privește onorariul culegătorilor și difuzorilor de date folclorice pot afirma că nici cercetătorul, nici partenerul său de dialog nu pot conta pe onorariu.

Membrii comunităților maghiare din Transilvania ar vrea să declare unele narative ca făcând parte din moștenirea culturală orală deoarece, pe de o parte, se tem că tradiția își pierde continuitatea, că generațiile tinere nu sunt dispuse să preia de bunăvoie tradițiile, și că în lumea în curs de globalizare avem nevoie de ajutorul, autoritatea persoanelor bine poziționate social, care în Transilvania în cele mai multe cazuri sunt cunoscătorii și încă utilizatorii acestei moșteniri. Pe de altă parte, astfel moștenirea organică este folosită cu scopul obținerii unor surse materiale (de ex. programe de finanțare, agroturism etc.).

Cercetătorii etnografiei, antropologii specialiști ar trebui să-și asume roluri de popularizare a rezultatelor științifice, de răspândire a cunoștințelor luând în considerare posibilitățile pozitive sau negative oferite de diferite căi de comunicare, roluri de mediere între persoanele și grupurile care folosesc, păstrează, cercetează și comercializează tradițiile populare.

Bibliografie reprezentativă

BAUSINGER, Hermann

1989 Párhuzamos különidejűségek – a néprajztudománytól az empirikus kultúratudományig. *Ethnographia* C. (1–4) 24–37.

BÍRÓ Zoltán – GAGYI József – PÉNTEK János (szerk.)

1987 *Néphagyományok új környezetben. Tanulmányok a folklorizmus köréből.* Kriterion Könyvkiadó, Bukarest

BOURDIEU, Pierre

1993 L'espace des points de vue. In: Uő et alii: *La misère du monde.* Édition du Seuil. Paris, 13–17.

CZÉGÉNYI Dóra – KESZEG Vilmos – POZSONY Ferenc (szerk.)

2010 *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 18. Oktatás, kutatás, intézmények Kolozsvárt.* Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár

CHARTIER, Roger

2000 „Népi olvasók”, „népszerű olvasmányok” a reneszánsztól a klasszicizmusig. In: Cavallo, Guglielmo – Chartier, Roger (szerk.): *Az olvasás kultúrtörténete a nyugati világban.* Balassi Kiadó, Budapest, 305–321.

CLIFFORD, James – MARCUS, George E. (eds.)

1986 *Writing Culture: The Poetics and Politics of Ethnography.* University of California Press, Berkeley

DÁVID Gyula

1978 A romániai magyar könyvkiadás első két évtizede. *Korunk* XXXVII. (12) 999–1005.

1992 A romániai magyar könyvtermés a második világháborút követő években (1944–1949). In: Tóth Kálmán – Gábor Dénes (összeáll.): *Romániai magyar könyvkiadás 1944–1949. Romániai Magyar Bibliográfiák. 1.* Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 6–9.

1995 A romániai magyar könyvtermés az ötvenes évek első felében. In: Szigethy Rudolf – Újvári Mária (összeáll.): *Romániai magyar könyvkiadás 1950–1953. Romániai Magyar Bibliográfiák. 1.* Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 3–8.

2005 Romániai magyar könyvkiadás az „olvadás” és a visszarendeződés éveiben. 1954–1959. In: Bándi Melissa – Újvári Mária (összeáll.): *Romániai magyar bibliográfiák (1954–1959). Romániai magyar bibliográfiák. 5.* Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 3–10.

ERDŐSI Péter – SONKOLY Gábor (szerk.)

2004 *A kulturális örökség.* L'Harmattan Kiadó, Budapest

FAIRCLOUGH, Norman

2014 Critical Discourse Analysis. In: Gee, James Paul – Handford, Michael (eds.): *The Routledge Handbook of Discourse Analysis.* Routledge, London–New York, 9–20.

FOUCAULT, Michel

1991 A diskurzus rendje. *Holmi* III. (7) 868–889.

GLÓZER Rita

2007 A diskurzuselemzés a társadalomtudományokban. In: Feischmidt Margit – Kovács Éva (szerk.): *Kvalitatív módszerek az empirikus társadalom- és kultúrakutatásban.* Digitális tankönyv, PTE-BTK Kommunikációs Tanszék, Budapest–Debrecen. [PTE BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék anyaga] http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/index.php?option=com_tanelem&task=all&id_tananyag=53

GYÁNI Gábor – LÁ CZAY Magdolna (szerk.)

2008 *Generációk a történelemben. A Hajnal István Kör Társadalomtörténeti Egyesület 2007 évi konferenciájának kötete.* Hajnal István Kör Társadalomtörténeti Egyesület–Nyíregyházi Főiskola Gazdasági és Társadalomtudományi Kara, Nyíregyháza

GYÖRGY V. Imola – KESZEG Vilmos – TEKEI Erika (szerk.)

2012 *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 20. A néprajztudomány története. Intézmények, kutatók, kutatások.* Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár

HABERMAS, Jürgen

1999 *A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása.* Osiris Kiadó, Budapest

HÉRA Gábor – LIGETI György

2006 *Módszertan. Bevezetés a társadalmi jelenségek kutatásába.* Osiris Kiadó, Budapest

KESZEG Vilmos

2002 A romániai magyar néprajzkutatás egy évtizede. 1990–2001. In: Tánczos Vilmos – Tőkés Gyöngyvér (szerk.): *Tizenkét év. Összefoglaló tanulmányok az erdélyi magyar tudományos kutatások 1990–2001 közötti eredményeiről II. kötet.* Scientia Kiadó, Kolozsvár, 119–170.

2005 Az etnográfiai leírás mint olvasmány a helyi társadalomban. In: Szemerkenyi Ágnes (szerk.): *Folklór és irodalom.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 315–340.

2014 Tradition, patrimoine, société, mémoire. In: Vilmos Keszeg (ed.): *À qui appartient la tradition? Who Owns the Tradition? Actes du colloque / The Acts of the Symposium*

- À qui appartient la tradition? À quoi sert-elle? La tradition entre culture, utilisateur et entrepreneur / Who owns the tradition? What is its purpose? Tradition between culture, user and contractor. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Cluj-Napoca, 7–15.
- 2015 *Lokális történelmek. A lokális emlékezet alakzatai.* Emberek és kontextusok 12. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár
- KESZEG Vilmos (szerk.)
- 2001 *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 9.* Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár
- KESZEG Vilmos – SZAKÁL Anna – VIRGINÁS-TAR Emese (szerk.)
- 2017 *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 25. Néprajzkutatás Erdélyben: intézmények, kutatói életpályák, mentalitások.* Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár
- KESZEG Vilmos – SZÁSZ István Szilárd – ZSIGMOND Júlia (szerk.)
- 2014 *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 22. Néprajzi intézmények, kutatások, életpályák.* Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár
- KESZEG Vilmos – VIRGINÁS-TAR Emese (szerk.)
- 2016 *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 24. Hagyomány és örökség a romániai magyar néprajzkutatásban.* Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár
- KÓSA László – NAGY Ilona
- 1971 Magyar néprajzi kutatások Romániában. In: Ortutay Gyula (szerk.): *Népi Kultúra – Népi Társadalom. V–VI.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 45–69.
- KOSELLECK Reinhart
- 2003 *Elmúlt jövő. A történelmi idők szemantikája.* Atlantisz Könyvkiadó, Budapest
- KRIPPENDORFF, Klaus
- 1995 *A tartalomelemzés módszertanának alapjai.* Balassi Kiadó, Budapest
- KUHN, Thomas S.
- 1970 *The Structure of Scientific Revolutions.* Second Edition, Enlarged. International Encyclopedia of Unified Science, University of Chicago Press, Chicago.
- 1984 *A tudományos forradalmak szerkezete.* Gondolat Könyvkiadó, Budapest
- LAKI János
- 2006 *A tudomány természete. Thomas Kuhn és a tudományfilozófia történelmi fordulata.* Gondolat Könyvkiadó, Budapest

MOHAY Tamás

2002 Adatok és szempontok a romániai magyar néprajzi kutatás tizenkét évéhez. In: Tánczos Vilmos – Tőkés Gyöngyvér (szerk.): *Tizenkét év. Összefoglaló tanulmányok az erdélyi magyar tudományos kutatások 1990–2001 közötti eredményeiről*. III. kötet. Scientia Kiadó, Kolozsvár, 37–64.

MONOKI István

1997 *Magyar könyvtermelés Romániában (1919–1940). I. Könyvek és egyéb nyomtatványok*. Erdélyi Múzeum-Egyesület – Országos Széchényi Könyvtár, Kolozsvár – Budapest

NAGY Iлона

2015 A Grimm-meséktől a modern mondáig. Folklorisztikai tanulmányok. (szerk. GULYÁS Judit), L'Harmattan – MTA BTK Néprajztudományi Intézet, Budapest

NAGY Olga

1995 *Pályakép fényel és árnyékkal. Egy néprajzos emlékei*. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely

NYÍRI Kristóf – SZÉCSI Gábor (szerk.)

1998 *Szóbeliség és írásbeliség. A Kommunikációs technológiák története Homérosztól Heideggerig*. Áron Kiadó, Budapest

PĂIUȘAN, Cristina – ION, Narcis Dorin – RETEGAN, Mihai

2002 *Regimul comunist din România. O cronologie politică (1945–1989)*. Editura Tritonic, București

POZSONY Ferenc

2001 Társadalomnéprajzi eredmények Erdélyben. In: Keszeg Vilmos (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 9*. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 195–215.

2008 Az erdélyi magyar társadalom kutatásának eredményei. In: Jakab Albert Zsolt – Keszeg Vilmos – Szabó Á. Töhötöm (szerk.): *Kultúrakutatások és értelmezések*. BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék–Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 157–222.

SONKOLY Gábor

2009 Léptékváltás a kulturális örökség kezelésében. *Tabula* XII. (2) 199–210.

TÁNCZOS Vilmos

2010 Magyar vallási néprajzi kutatások Erdélyben. (tudománytörténeti összefoglaló és könyvészet). In: Czégényi Dóra – Keszeg Vilmos – Pozsony Ferenc (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 18. Oktatás, kutatás, intézmények Kolozsvárt*. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 13–116.

2015 A romániai magyar néprajzkutatás tizenkét éve (2002–2013). In: Péntek János – Salat Levente – Szikszai Mária (szerk.): *Magyar tudományosság Romániában 2002–2013 között*. Ábel Kiadó, Kolozsvár, II. 69–176.

VEREBÉLYI Kincső (szerk.)

1981 *Folklór – Társadalom – Művészet 9. A folklórizmus fogalma és jelenségei. II. Előadások*. Megyei Művelődési Központ, Kecskemét

1982 *Folklór – Társadalom – Művészet 10–11. A folklórizmus fogalma és jelenségei. III-IV. Előadások*. Megyei Művelődési Központ, Kecskemét

VIDACS Bea

2009 Az etnográfától az antropológiáig: Megjegyzések a terepmunkáról. In: Vargyas Gábor (szerk.): *Átjárók. A magyar néprajztól az európai etnológiáig és a kulturális antropológiáig*. PTE Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 137–148.

VOIGT Vilmos

1990 A nemzetközi folklorisztika ma. *Helikon* XXXVI. (1) 3.

VOIGT Vilmos – BALOGH Lajos

1974 *A népköltési (folklór) alkotások kritikai kiadásának szabályzata*. Budapest, Akadémiai Kiadó, Budapest

ZEMPLÉNI András

2000 Hallgatni tudni. A titokról és az etnológus mások életébe való betolakodásáról. *Tabula*, 2000/3 (2). 181–214.

ZENKER, Olaf – KUMOLL, Karsten

2010 *Beyond Writing Culture. Current Intersections of Epistemologies and Representational Practices*. Berghahn, New York–Oxford